

تدوین برنامه راهبردی اشتغال دانش‌آموختگان تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی با رویکرد کارآفرینی

بهرام صالح‌نیا*^۱ - علی محمد صفانیا^۲ - محمدرضا برومند^۳ - رضا نیک‌بخش^۴

۱. استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم تربیتی، واحد، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، تهران، ایران. ۲. استاد، مدیریت ورزشی، دانشکده علوم اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. ۳. استادیار مدیریت ورزشی، گروه آموزشی مدیریت ورزشی و رسانه، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. ۴. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران
(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۲۰، تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۹/۲۳)

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، تدوین برنامه راهبردی اشتغال دانش‌آموختگان تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی با رویکرد کارآفرینی بود. پژوهش حاضر از نوع کاربردی، با توجه به هدف از نوع زمینه‌یابی (پیمایشی) و از نظر روش گردآوری داده‌ها، میدانی بود. جامعه آماری پژوهش شامل استادان، مدیران و صاحب‌نظران حوزه آموزش و اشتغال دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی بود و نمونه آماری به تعداد ۴۶ نفر به صورت هدفمند از میان استادان، مدیران و کارشناسان علوم ورزشی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل مطالعه کتابخانه‌ای، مصاحبه، پرسشنامه و تکنیک‌های زمینه‌یابی دلفی بود. روایی محتوایی ابزارها با استفاده از نظر متخصصان و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ارزیابی و تأیید شد. برای تحلیل یافته‌ها از روش سوات استفاده شد و ۶۱ مؤلفه راهبردی شناسایی شده از فرایند دلفی شامل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها بودند. این مؤلفه‌ها در شش منظر ساختاری و مدیریتی، حمایت‌ها و خدمات، آموزشی-علمی، اطلاعات و ارتباطات، صنعت و بازار، فردی و رفتاری چارچوب‌بندی شد و بیشترین مؤلفه مربوط به منظر آموزشی و علمی (۱۵ مؤلفه) و بخش تهدیدها (۱۷ مؤلفه) بود. ماتریس ارزیابی نشان داد که موقعیت راهبردی در حوزه ثبات، نزدیک به رشد قرار دارد. شناسایی این موقعیت حاکی از آن است که با وجود مشکلات، سیستم اشتغال مبتنی بر کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی نیازمند رسیدن به پایداری نسبی و قرار گرفتن در مسیر رشد است.

واژه‌های کلیدی

اشتغال، تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی، علوم ورزشی، کارآفرینی.

مقدمه

دانشگاه برای حفظ پویایی خود نیازمند برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای و راهبردی، بهبود فرایندها و روش‌ها و کنترل مستمر کیفیت است. انجام و تحقق هر یک از امور و فرایندهای مذکور همراه با برنامه‌ریزی دقیق، نیازمند اطلاعات واقعی، شفاف، مرتبط و روزآمد است. میزان تأثیر آموزش‌ها و نحوه اجرای آن در دانشگاه‌های دولتی و آزاد بر کارآفرینی، خلاقیت و نوآوری دانش‌آموختگان به تفکیک گروه‌های مختلف تحصیلی متفاوت است. بررسی مسئله اشتغال به میزان زیادی نیازمند بررسی جوانب و مسائل متنوع آموزشی در جوامع است. پژوهش‌هایی در این حوزه نشان داده که بین اشتغال فارغ‌التحصیلان و رشته‌های تحصیلی آنان ارتباط کاملی وجود ندارد. تعداد زیادی از فارغ‌التحصیلان در مشاغل مربوط به رشته تحصیلی خود جذب نشده‌اند (۵).

در سی سال گذشته، در کشور ما رشد کمی دانشجویان رشته‌های نظری، از افزایش چشمگیری برخوردار بوده است. اما کیفیت خروجی‌های آنان با نیازهای بازار کار سازگار نبوده است به طوری که این امر به بروز یکی از معضلات اساسی کشور با عنوان بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی منجر شده است. در این خصوص پژوهش‌ها نشان داده‌اند که ۷۰ درصد از بیکاران دانشگاهی فاقد مهارت‌های لازم و تعدادی از آنها که دارای تخصص‌اند، فاقد روحیه کارجویی و کارآفرینی هستند (۶).

مسئله بیکاری به‌ویژه برای جوانان و حتی فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها به‌خصوص در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه آزاد اسلامی از معضلات بسیار مهم کشور محسوب می‌شود و با توجه به محدود بودن توانایی جذب آنان در مراکز دولتی راهی جز به‌کارگماری آنان در بخش خصوصی و خوداشتغالی وجود ندارد. دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان بزرگ‌ترین دانشگاه حضوری جهان، تاکنون بیش از ۲/۴۰۰/۰۰۰ نفر از این دانشگاه

مسائل مربوط به نیروی انسانی هم جنبه اقتصادی و هم جنبه غیراقتصادی دارند. بنابراین در سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های کلان، نیروی انسانی از اهمیت چشمگیری برخوردار است. در واقع اشتغال و بیکاری از جمله متغیرهای اقتصادی و اجتماعی‌اند که در دوره‌های مختلف زمانی در تمام کشورهای جهان مورد توجه بوده‌اند و از دغدغه‌های سیاستگذاران و اقتصاددانان هر کشوری محسوب می‌شوند (۱). اشتغال و اهمیت تولید، حفظ و توسعه شغل از مباحث مهم و راهبردی است که سبب شده است سیاستگذاران و مدیران، کارآفرینی را به‌عنوان ابزاری مهم برای انطباق جوامع با اقتصاد جدید به رسمیت بشناسند (۲). امروزه مدیریت کلان کشور در پی استفاده از روش‌های علمی برای شناخت و کنترل عوامل مشکل‌آفرین در زمینه اشتغال و تبدیل چالش‌ها به فرصت‌ها برای شتاب دادن به حرکت توسعه است. از این رو در این خصوص نیروی انسانی مناسب در اقتصاد دانش‌محور، به فردی اطلاق می‌شود که بر اساس نیازهای بازار آموزش دیده باشد. پس با توجه به اینکه نقش آموزش عالی در راهبرد توسعه مبتنی بر دانش، کلیدی و محوری است، از این رو آموزش عالی می‌تواند به‌عنوان موتور محرک در توسعه کشور به‌منظور ایجاد اشتغال مولد و مؤثر برای تربیت نیروی انسانی عمل کند (۳).

بخشی از موقعیت‌های شغلی و انتصابات در جامعه، به دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها مربوط می‌شود. بنابراین باید به چگونگی آموزش و کسب شایستگی‌های شغلی آنها حساس بود. در حال حاضر لازم است بر توسعه مهارت‌های عملی افراد در دانشگاه‌ها تأکید شود، تا با افزایش این‌گونه مهارت‌ها بتوانند در بازار کار به‌گونه‌ای موفق با سایرین رقابت کنند. آنها بدون برخورداری از چنین توانایی‌هایی شاید نتوانند به شغل مطلوب خود دست یابند (۴).

عظیمی از مردم را حل کند و در نتیجه بیکاری و کم‌کاری به میزان نگران‌کننده‌ای در این کشورها بروز کرده و در این میان بیکاری افراد دارای تحصیلات دانشگاهی و سرخوردگی این گروه از بارزترین خصیصه‌های بیکاری در این کشورها شده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که بین اشتغال فارغ‌التحصیلان و رشته‌های تحصیلی آنان ارتباط کاملی وجود ندارد. تعداد زیادی از فارغ‌التحصیلان در مشاغل مربوط به رشته تحصیلی خود جذب نشده‌اند (۵). بحران بیکاری خیل فارغ‌التحصیلان نظام آموزش عالی با وجود کمبود نیروی انسانی متخصص مورد نیاز از یک سو، و عدم استفاه بهینه از منابع و امکانات و عدم تعریف بخش کارآفرینی در سند راهبردی نظام جامع ورزش کشور، از دیگر مشکلاتی است که بازنگری در ساختار و نظام برنامه‌ریزی را ضروری ساخته است (۹). در زمینه اشتغال و کارآفرینی تحقیقاتی به شرح ذیل انجام گرفته است.

گودرزی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «تحلیل عوامل رفتاری مؤثر در ارتقای کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی» دریافتند که عوامل رفتاری محیطی، تخصصی، تجاری و مدیریتی در ارتقای کارآفرینی دانشجویان مدیریت کشور نقش دارد و عوامل و تخصص در دوران آموزش دانشجویان موجب کسب مهارت‌های کارآفرینی در حوزه مدیریت ورزشی کشور می‌شود (۱۰). بنی‌اسدی (۱۳۹۵) در بررسی ارزیابی شاخص‌های کارآفرینی در دانشکده‌های تربیت بدنی کشور، نشان داد که هیچ‌کدام از شاخص‌های کارآفرینی در دانشکده‌های تربیت بدنی در وضعیت مطلوب قرار ندارند (۱۱).

حسینی‌نیا و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان «آموزش کارآفرینی در دانشگاه‌ها، روش‌ها و چالش‌ها» نشان دادند که آموزش کسب‌وکار و فرهنگ کارآفرینانه، گسترش مراکز تحقیق و توسعه کارآفرینی، برگزاری

فارغ‌التحصیل شده و ۱/۱۵۰/۰۰۰ دانشجوی در آن مشغول تحصیل هستند. لیکن با توجه به یافته‌های پژوهش‌های میدانی بخش چشمگیری از بیکاران دانش‌آموخته، متعلق به این دانشگاه است (۷).

جذب فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور در بازار کار منوط به داشتن توانایی‌ها و ویژگی‌هایی است که بخشی از آنها باید در طول دوران تحصیل در دانشگاه ایجاد شود. علاوه بر این، برخی از عوامل بی‌رونی که خارج از حوزه فعالیت و کنترل نظام آموزش عالی است نیز بر اشتغال فارغ‌التحصیلان تأثیر بسزایی دارند. چالش‌ها و فرصت‌های نظام آموزش عالی در تأمین نیازهای مهارتی نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار از دو بعد عوامل بیرونی و درونی مورد توجه قرار می‌گیرد (۴). در حال حاضر باید دانشگاه‌ها بر توسعه مهارت‌های عملی افراد تأکید کنند تا با افزایش این‌گونه مهارت‌ها بتوانند در بازار کار به‌گونه‌ای موفق با سایرین رقابت کنند. آنها بدون برخورداری از چنین توانایی‌هایی شاید نتوانند به شغل مطلوب خود دست یابند، چراکه بازار کار امروزی به فارغ‌التحصیلانی نیاز دارد که صرفاً به تئوری مسلط نباشند، بلکه باید بدانند که آن تئوری را در عمل چگونه به‌کار گیرند. از ویژگی‌های شناخته‌شده دانش‌آموختگان می‌توان به شایستگی‌های کانونی موردی، شایستگی‌های انتخاب شغل، شایستگی‌های دستیابی به شغل و شایستگی‌های حفظ شغل اشاره کرد (۸).

مسئله تعیین نظام آموزشی کشورها نیز همچون انتخاب نوع فناوری و سایر برنامه‌ریزی‌های اقتصادی باید در قالب نظام سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و بر اساس شرایط حاکم بر کشورهای در حال توسعه بنا شود. امروزه در بیشتر کشورهای در حال توسعه به دلیل بی‌توجهی به برنامه‌ریزی‌های آموزشی پویا و متناسب با شرایط خاص آنها، آموزش نتوانسته مشکل فقر و عقب‌ماندگی توده

علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی با رویکرد کارآفرینی را تدوین کند تا با یاری خداوند نتایج این تحقیق در آینده نزدیک با امید به کاهش نرخ بیکاری و توسعه اشتغال در حوزه ورزش مورد استفاده مدیران این حوزه قرار گیرد.

انتظار می‌رود با انجام این پژوهش درک روشن و بهتری از شرایط اثرگذار و زمینه‌ساز بر توسعه کارآفرینی در دانشگاه فراهم شود. همچنین امیدواریم با اجرای این پژوهش به اهداف زیر در قالب هدف‌های ویژه این پژوهش که عبارتند از: تدوین چشم‌انداز اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی با رویکرد کارآفرینی و همچنین با ارائه یک برنامه راهبردی، راه برای اجرای سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های نظام آموزش عالی در دانشگاه آزاد اسلامی با هدف توسعه کارآفرینی و ثروت‌آفرینی، و زمینه دسترسی به منابع درآمدی بیشتر فراهم شود. بنابراین شناسایی مهارت‌های کارآفرینی و توسعه آنها در دوران تحصیل می‌تواند در ارتقای دانش و توانایی‌های دانشجویان و زمینه‌های اشتغال دانش‌آموختگان مؤثر باشد. تحصیل مهارت‌های مؤثر در کارآفرینی می‌تواند به میزان اشتغال، افزایش بهره‌وری و قابلیت تولید دانشجویان کمک کند و از میزان بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بکاهد. از طرفی رشد روزافزون پذیرش دانشجو در رشته علوم ورزشی از طریق سیستم‌های مختلف دانشگاهی دولتی، پیام نور، آزاد، غیرانتفاعی و... در مقاطع تحصیلی (کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری) هر ساله به مدیریت دانشجویان می‌پردازد. اما دقیقاً مشخص نیست که چه تعداد از آنها در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی‌شان، مشغول به فعالیت می‌شوند. در بررسی مشاغل ورزشی در دنیا به مشاغل متعددی در حوزه ورزش برمی‌خوریم، که به دلیل فضا و ساختار کشور، بسیاری از این مشاغل در کشور یا وجود ندارد یا در دست افرادی غیرمتخصص قرار گرفته‌اند. به دلیل سیاست‌های کشور در

کارگاه‌های آموزش کارآفرینی دیجیتال و ... راهکارهایی برای ایجاد اشتغال و بهبود بحران بیکاری در جامعه است (۱۲).
مارتیز (۲۰۱۷) بیان کرد هدف از آموزش کارآفرینی در ورزش، توسعه ویژگی‌های فردی است که دانشجویان را به‌طور مؤثر برای نیروی کار یا خوداشتغالی آماده می‌کند (۱۳).
ویلیام و همکاران (۲۰۱۹) بیان کردند تأکید بیشتر بر آموزش کارآفرینی و انعکاس آن در دانشگاه و ارتباط آن با ماهیت عملی آموزش ورزش در صنعت ورزش، سبب افزایش مهارت‌های کاربردی در استفاده از دانشجویان بر اساس بازار کار می‌شود و فرصت بیشتر در یادگیری مهارت‌ها پیدا می‌کنند (۱۴).

با توجه به نقش واقعی و بالقوه دانشگاه‌ها در توسعه اقتصادی کشور، و با توجه به انباشته شدن حجم بالای اطلاعات و دانش در دانشگاه و رسوب دانش مزبور و بلااستفاده شدن آن، لزوم و اهمیت تغییر رویکرد سنتی در دانشگاه به دانشگاه با قابلیت‌های تجاری، ضروری است. وظیفه خطیر و مهم دانشگاه در سطح ملی و منطقه‌ای، توجه به آموزش کارآفرینی و تربیت کارآفرینان به‌ویژه دانش‌آموختگان این حوزه، اشتغال‌زایی و تقویت روحیه خلاقیت در دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها است بنابراین انجام پژوهشی در زمینه دانشگاه کارآفرین ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به دانش‌آموختگی بیش از ۸۰۰۰ نفر در سال در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی از دانشگاه آزاد اسلامی و با وجود تحقیقات زیادی که در زمینه اشتغال انجام شده، بررسی‌های انجام‌گرفته در زمینه وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی به‌ویژه با رویکرد کارآفرینی محدود است، از این رو گروه تحقیق با هدف ارائه چارچوبی مدون با هدف تحلیل وضعیت موجود و نگاه راهبردی درصدد است تا برنامه استراتژیک اشتغال دانش‌آموختگان تربیت بدنی و

ابزار پژوهش

ابزار پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای، مصاحبه، دلفی و پرسشنامه بود. مطالعه کتابخانه‌ای: مطالعه منابع علمی، اسنادی و رسانه‌ای مرتبط با موضوع پژوهش. در این بخش با استفاده از منابع موجود کتابخانه‌ای و از طریق سیستم‌های جست‌وجوی اطلاعات در اینترنت، سایر منابع فارسی و انگلیسی جمع‌آوری و مبانی نظری طرح به‌همراه سوابق طرح‌های مربوطه تدوین می‌شوند. مصاحبه به‌صورت اکتشافی نیمه‌هدایت‌شده با افراد خبره از جامعه آماری (۱۱ نفر) به‌منظور تکمیل پرسشنامه برخاسته از مطالعه کتابخانه‌ای بود. چارچوب پژوهش و مؤلفه‌های پرسشنامه در یک جلسه دلفی با حضور ۷ نفر از افراد خبره در جامعه آماری بررسی شد.

ابزار اصلی پژوهش پرسشنامه محقق‌ساخته بر اساس مطالعه کتابخانه‌ای، مصاحبه و تکنیک دلفی حاوی مؤلفه‌های راهبردی با مقیاس پنج‌ارزشی لیکرت (از بسیار کم = ۱ تا بسیار زیاد = ۵) بود. روایی محتوایی و صوری ابزار با استفاده از نظر متخصصان (۹ نفر) ارزیابی و تأیید شد. پایایی با استفاده از روش آلفای کرونباخ به ترتیب نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید به مقدار ۰/۸۴، ۰/۸۷، ۰/۸۶ و ۰/۹۰ محاسبه شد.

روش‌های تحلیلی و آماری

از روش سوات به‌منظور تحلیل راهبردی و کدگذاری مفهومی برای چارچوب‌بندی یافته‌ها در منظرهای نه‌گانه استفاده شد. در نهایت راهبردهای پژوهش در جلسه دوم دلفی با حضور شش نفر بررسی و اولویت‌بندی شد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

روش‌های آماری مورد استفاده در پژوهش حاضر شامل آمار توصیفی و استنباطی بود. از آمار توصیفی برای محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکندگی استفاده شد. در ادامه و از

طول چشم‌انداز بیست‌ساله کشور، کوچک شدن دولت و کاهش استخدام در بخش‌های دولتی، آنچه در آینده‌ای نزدیک شاهد آن خواهیم بود، انباشته شدن دانشجویان رشته‌های مختلف از جمله تربیت بدنی و علوم ورزشی است. در سال‌های اخیر شاهد رشد بیش از اندازه پذیرش دانشجویان در دانشگاه‌های کشور بوده‌ایم. در حالی که در فرایند جذب دانشجویان به نیازهای جامعه توجه نشده است. با توجه به نرخ بیکاری اعلام‌شده، اثربخشی دانشگاه‌ها در حوزه مدیریت نیروی انسانی، قابل تأمل است، چراکه دانش‌آموختگان بیکار نه تنها فرصتی را برای کشور فراهم نمی‌آورند، بلکه خود به نوعی خطر و تهدید محسوب می‌شوند.

با عنایت به آنچه گفته شد این پژوهش قصد دارد تا به این پرسش اساسی پاسخ دهد که «برنامه راهبردی مناسب برای اشتغال دانش‌آموختگان تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی کدام است؟».

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش در زمره پژوهش‌های کاربردی و به لحاظ روش پژوهش، از نوع زمینه‌یابی توصیفی تحلیلی (کیفی و کمی)، است. همچنین به لحاظ هدف با تأکید بر موضوع پژوهش، از نوع مطالعات راهبردی است که به‌صورت پیمایشی انجام گرفته است. نحوه گردآوری داده‌ها میدانی است. راهبرد اجرایی تحقیق با توجه به رویکرد تلفیقی از نوع راهبرد اکتشافی متوالی است که بر این اساس مرحله اول با تحلیل داده‌های کیفی انجام گرفت و در مرحله دوم با گردآوری و تحلیل داده‌های تحقیق به‌صورت کمی و از طریق پرسشنامه، انجام گرفته است. رویکرد تلفیقی بدان معناست که یافته‌های رویکرد کمی بایستی در جهت حمایت از تفسیر یافته‌های رویکرد کیفی باشند.

شدند. بیشترین مؤلفه‌ها مربوط به منظر آموزشی و علمی (۱۵ مؤلفه) و بخش تهدیدها (۱۷ مؤلفه) بود. در واقع مجموع قوت‌ها و فرصت‌ها (به‌عنوان ظرفیت‌ها) از مجموع ضعف‌ها و تهدیدها (عنوان چالش‌ها) کمتر بود. به‌منظور انجام چارچوب‌بندی ابتدا به منابع علمی و مبانی نظری موجود در این زمینه مراجعه شد و سپس در مشورت با دو تن از متخصصان صاحب‌نظر در موضوع، اصلاح و تأیید شد.

آنجا که مطابق نظر متخصصان، معادلات ساختاری مبنی بر اینکه زمانی که پژوهشگران یک مدل مفروض را در اختیار دارند، روش آماری مورد استفاده در مرحله اول باید تحلیل عاملی تأییدی باشد، از روش تحلیل عاملی تأییدی مبتنی بر مدل معادلات ساختاری برای بررسی و تأیید خرده‌مقیاس‌ها و متغیرهای پرسشنامه‌ها و به‌عبارت دیگر تأیید روایی سازه (عاملی) پرسشنامه‌ها استفاده شد.

در بخش آمار استنباطی برای اولویت‌بندی و رتبه‌بندی مهم‌ترین نقاط ضعف، قوت، فرصت و تهدیدها از آزمون رتبه‌ای فریدمن در سطح معناداری $\alpha \leq 0/05$ استفاده شد. برای تعیین موقعیت راهبردی اشتغال فارغ‌التحصیلان ایران از ماتریس ارزیابی داخلی و خارجی و برای تدوین و استخراج راهبردها از تحلیل سوات و مقایسات دو به دو برای تعیین راهبردهای WT, WO, ST, SO استفاده شد. در ماتریس ارزیابی درونی و بیرونی، جمع امتیاز نهایی عوامل داخلی روی محور افقی و جمع امتیاز عوامل خارجی روی محور عمودی قرار می‌گیرد. اگر جمع امتیاز نهایی عوامل خارجی (EFE) بین ۱ تا ۲/۵ باشد، نشان‌دهنده تهدید خارجی و چنانچه بین ۲/۵ تا ۴ باشد، بیانگر فرصت است. همچنین اگر جمع امتیاز نهایی عوامل داخلی (IFE) بین ۱ تا ۲/۵ باشد، به مفهوم ضعف داخلی و اگر بین ۲/۵ تا ۴ باشد، بیانگر قوت داخلی است.

یافته‌های پژوهش

در مجموع ۶۱ مؤلفه راهبردی شامل قوت‌ها (۱۳) مؤلفه، ضعف‌ها (۱۵ مؤلفه)، فرصت‌ها (۱۶ مؤلفه) و تهدیدها (۱۷ مؤلفه) بودند که از طریق تکنیک‌های دلفی با اجماع نظر خبرگان، در شش منظر: ساختاری و مدیریتی (۱۱ مؤلفه)، حمایت‌ها و خدمات (۱۰ مؤلفه)، آموزشی و علمی (۱۵ مؤلفه)، اطلاعات و ارتباطات (۷ مؤلفه)، صنعت و بازار (۹ مؤلفه) و فردی و رفتاری (۹ مؤلفه) چارچوب‌بندی

جدول ۱. مؤلفه‌های شناسایی شده به تفکیک منظرهای تحلیل راهبردی

منظر	قوت‌ها (S)	فرصت‌ها (O)	ضعف‌ها (W)	تهدیدها (T)	فراوانی مؤلفه
ساختاری و مدیریتی	۱. وجود دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی علوم ورزشی در بیشتر دانشگاه‌های آزاد کشور ۲. وجود برخی تغییرات ساختاری و مدیریتی در جهت کاهش موزایی کاری و افزایش هم‌افزایی بین‌سازمانی متولی در حوزه اشتغال و کارآفرینی دانشجویان علوم ورزشی	۱. تأسیس برخی تشکیلات تخصصی در حوزه ورزش (مانند انجمن‌های علمی، کمیته اشتغال و کارآفرینی ورزشی و ...) ۲. سیاست‌های جدید توسعه علم و فناوری در کشور ۳. رشد تغییرات شیوه‌های نظارت و ارزشیابی دانشگاه‌های آزاد جهت تحریک استادان و دانشجویان به نوآوری و عملکرد مناسب	۱. فقدان برنامه راهبردی برای توسعه اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی ۲. مدیریت سنتی امور آموزشی و پژوهشی در بدنه دانشگاه آزاد اسلامی ۳. عدم برجسته بودن نقش استادان دانشگاه آزاد اسلامی در تربیت بدنی و علوم ورزشی آموزش عالی کشور	۱. وجود بروکراسی‌ها و محدودیت‌های غیرضروری و دست‌وپاگیر در قوانین و مقررات مربوط به راه‌اندازی کسب‌وکار در حوزه ورزش ۲. فقدان نظام طراحی مشاغل، شرح شغل و شرایط احراز مشاغل ورزشی ۳. نبود متولی مشخص در مدیریت صنعت ورزش کشور و چالش‌های متعدد در گرفتن مجوز برای مشاغل ورزشی جدید مانند روانشناسی ورزشی، طب ورزش، و ...	۱۱
حمایت‌ها و خدمات	۳. حمایت مالی و فکری از برنامه‌ها و رویدادها با محوریت اشتغال و کارآفرینی در دانشگاه آزاد اسلامی ۴. وجود تجهیزات و امکانات مناسب برای کسب مهارت و پرورش در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی مانند مراکز رشد	۴. توسعه زیرساخت‌های کسب‌وکار الکترونیکی (تجارت الکترونیکی) برای حوزه ورزش در کشور ۵. وجود تجهیزات و امکانات مناسب برای کسب مهارت و پرورش در همه استان‌ها مانند پارک‌های علم و فناوری	۴. کمبود منابع مالی و سرمایه‌گذار کافی برای ورود دانشجویان صاحب ایده به فرایند تجاری‌سازی در دانشگاه آزاد اسلامی ۵. عدم تأمین خدمات لازم برای دانشجویان فعال و مستعد و روی آوردن آنان به روابط قدرت و ثروت ۶. کمبود منابع مالی برای حمایت از اشتغال و آمادگی دانشجویان فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی	۴. نبود قوانین و ساختارهای حمایت تجاری در ورزش کشور ۵. فقدان تمایل مناسب سرمایه‌گذاران به ایده‌ها و کسب‌وکارهای دانشجویی حوزه ورزش ۶. خصوصی‌سازی و برون‌سپاری در ورزش به شیوه نامناسب	۱۰
آموزشی و علمی	۵. ارائه واحدهای مرتبط با اشتغال و کارآفرینی به دانشجویان تربیت بدنی ۶. گسترش دوره‌های تحصیلات تکمیلی در رشته علوم ورزشی ۷. عملی بودن بخش زیادی از دروس رشته علوم ورزشی و ارتقای آمادگی کار در بازار ورزش ۸. تعدد و تنوع زیاد فعالیت‌های آموزشی و رشته‌های ورزشی در دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان یک ظرفیت‌سازی اشتغال‌زایی	۶. افزایش برگزاری دوره‌های مرتبط با اشتغال و کسب‌وکار در ورزش در سراسر کشور ۷. ارتقای جایگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی در نظام آموزش عالی ۸. رشد فزاینده پژوهش در زمینه اشتغال و کارآفرینی ورزشی در یک دهه اخیر ۹. افزایش انعطاف در برنامه‌ریزی درسی و سرفصل‌های آموزشی رشته تربیت بدنی جهت تطبیق با نیازهای بازار کار ورزش در چند سال اخیر	۷. عدم فرهنگ‌سازی مناسب خلاقیت، اشتغال، نوآوری و کارآفرینی در گروه‌های آموزشی تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی ۸. برگزاری صوری و فاقد کیفیت درس‌هایی مانند اشتغال، کارآفرینی، کارورزی، و ... در مقاطع تحصیلی علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی ۹. بدون کنکور شدن رشته تربیت بدنی و حذف آزمون عملی در کنار کاهش ورود دانشجویان توانمند به دانشگاه آزاد اسلامی	۷. میان‌رشته‌ای بودن ورزش و امکان همکاری تخصص‌ها و رشته‌های مختلف در آن ۸. کمبود منابع آموزشی کاربردی در حوزه اشتغال و کارآفرینی در ورزش ۹. بی‌توجهی به شناسایی و پرورش استعدادها و شغلی ورزشی در ترم‌های تحصیلی ابتدایی دانشجویان دانشگاه‌های ایران ۱۰. فقدان شرایط مناسب در دانشگاه‌ها جهت نوآوری و به‌کارگیری شیوه‌های نوین در تدریس توسط مدرسان	۱۵

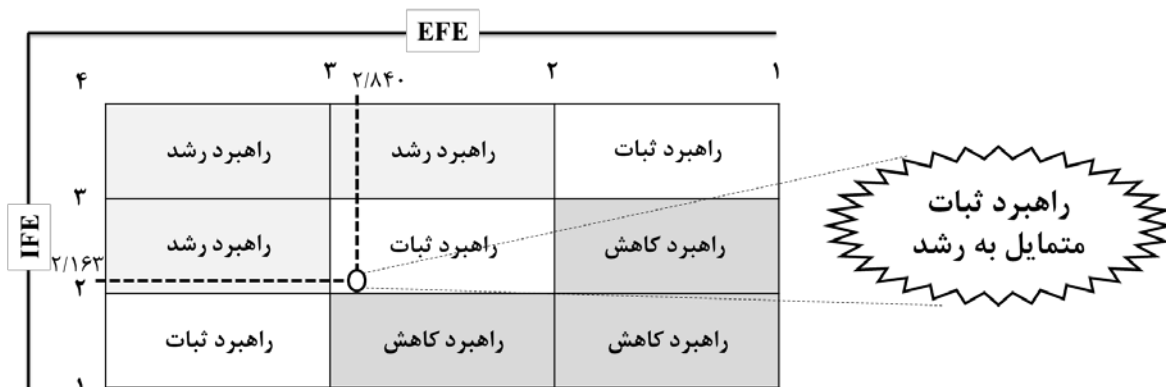
جدول ۲. ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE) و عوامل خارجی (EFE)

ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE)					ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE)				
نمره (امتیاز وزنی)	امتیاز (رتبه)	وزن (ضریب)	میانگین	شماره	نمره (امتیاز وزنی)	امتیاز (رتبه)	وزن (ضریب)	میانگین	شماره
۰/۱۴۸	۴	۰/۰۳۷	۳/۴۴	O ₁	۰/۰۹۶	۳	۰/۰۳۲	۳/۵۲	S ₁
۰/۰۳	۳	۰/۰۳	۳/۳۴	O ₂	۰/۰۹۵	۳	۰/۰۳۲	۳/۵۸	S ₂
۰/۰۳۸	۳	۰/۰۳۸	۳/۵۰	O ₃	۰/۰۹۶	۳	۰/۰۳۲	۳/۵۲	S ₃
۰/۰۳	۳	۰/۰۳۲	۳/۴۱	O ₄	۰/۰۹۴	۳	۰/۰۳۲	۳/۵۳	S ₄
۰/۱۶۸	۴	۰/۰۴۲	۳/۹۲	O ₅	۰/۰۶۲	۴	۰/۰۳۱	۳/۳۸	S ₅
۰/۱۲۳	۳	۰/۰۴۱	۳/۷۸	O ₆	۰/۱۰۵	۳	۰/۰۳۵	۳/۸۲	S ₆
۰/۱۲۶	۳	۰/۰۴۲	۳/۷۶	O ₇	۰/۱۳۶	۴	۰/۰۳۴	۳/۸۰	S ₇
۰/۱۶	۴	۰/۰۴	۳/۷۳	O ₈	۰/۱۰۲	۳	۰/۰۳۴	۳/۷۴	S ₈
۰/۱۱۲	۳	۰/۰۴	۳/۷۴	O ₉	۰/۰۹۹	۳	۰/۰۳۳	۳/۷۰	S ₉
۰/۱۵۶	۴	۰/۰۳۹	۳/۶۷	O ₁₀	۰/۰۹۸	۳	۰/۰۳۳	۳/۶۸	S ₁₀
۰/۱۱۷	۳	۰/۰۳۹	۳/۶۶	O ₁₁	۰/۰۹۶	۳	۰/۰۳۲	۳/۷۱	S ₁₁
۰/۱۱۴	۳	۰/۰۳۸	۳/۶۴	O ₁₂	۰/۱۳۲	۴	۰/۰۳۳	۳/۶۶	S ₁₂
۰/۱۱۳	۳	۰/۰۳۸	۳/۵۹	O ₁₃	۰/۱۳۳	۴	۰/۰۳۳	۳/۶۰	S ₁₃
۰/۰۶۷	۴	۰/۰۳۳	۳/۵۴	O ₁₄	۰/۰۳۴	۱	۰/۰۳۴	۳/۷۴	W ₁
۰/۰۶۶	۴	۰/۰۳۴	۳/۷۶	O ₁₅	۰/۰۳۳	۱	۰/۰۳۳	۳/۷۰	W ₂
۰/۰۳۲	۳	۰/۰۳۲	۳/۴۷	O ₁₆	۰/۰۶۸	۲	۰/۰۳۴	۳/۷۲	W ₃
۰/۰۳۹	۱	۰/۰۳۹	۳/۶۶	T ₁	۰/۰۶۶	۲	۰/۰۳۳	۳/۶۰	W ₄
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	۳/۷۴	T ₂	۰/۰۶۷	۲	۰/۰۳۳	۳/۶۸	W ₅
۰/۰۹۹	۱	۰/۰۳۳	۳/۶۰	T ₃	۰/۰۳۲	۱	۰/۰۳۲	۳/۵۸	W ₆
۰/۰۳۵	۱	۰/۰۳۵	۳/۸۴	T ₄	۰/۰۶۴	۲	۰/۰۳۲	۳/۵۸	W ₇
۰/۰۹۹	۱	۰/۰۳۳	۳/۶۸	T ₅	۰/۰۶۲	۲	۰/۰۳۱	۳/۴۰	W ₈
۰/۰۷۸	۲	۰/۰۳۹	۳/۶۰	T ₆	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۴/۴۶	W ₉
۰/۰۴۴	۱	۰/۰۴۴	۴/۰۶	T ₇	۰/۰۵	۱	۰/۰۴	۴/۴۴	W ₁₀
۰/۰۴۱	۱	۰/۰۴۱	۳/۸۴	T ₈	۰/۰۳۵	۱	۰/۰۳۵	۳/۸۴	W ₁₁
۰/۰۸۶	۲	۰/۰۴۳	۳/۸۰	T ₉	۰/۰۶۹	۲	۰/۰۳۴	۳/۷۸	W ₁₂
۰/۰۸۲	۲	۰/۰۴۱	۳/۸۲	T ₁₀	۰/۰۶۸	۲	۰/۰۳۴	۳/۷۲	W ₁₃
۰/۰۸	۱	۰/۰۴	۳/۷۴	T ₁₁	۰/۰۶۶	۲	۰/۰۳۳	۳/۶۴	W ₁₄
۰/۰۸۲	۲	۰/۰۴۱	۳/۷۶	T ₁₂	۰/۰۶۵	۲	۰/۰۳۳	۳/۶۶	W ₁₅
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	۳/۷۰	T ₁₃	مجموع				
۰/۰۷	۲	۰/۰۴	۳/۶۸	T ₁₄					
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	۳/۷۰	T ₁₅					
۰/۰۷۸	۲	۰/۰۳۹	۳/۵۱	T ₁₆					
۰/۰۷۹	۲	۰/۰۳۹	۳/۶۴	T ₁₇					
۲/۸۴۰	مجموع								

تشکیل این ماتریس، نمرات حاصل از ماتریس‌های ارزیابی عوامل داخلی و عوامل خارجی به ترتیب در ابعاد عمودی و افقی قرار می‌گیرند تا موقعیت سازمان در خانه‌های ماتریس

بر اساس جدول ۲ مجموع نمره (امتیاز) عوامل داخلی در ماتریس ارزیابی ۲/۳۲۵ و مجموع نمره (امتیاز) عوامل خارجی در ماتریس ارزیابی نیز ۲/۹۵۲ است. به‌منظور

مشخص شود. با توجه به شکل ۱ مختصات موقعیت راهبردی در خانه (۵) منظر ثبات نزدیک به رشد قرار می‌گیرد، بدین معنی که باید راهبردهایی با هدف حفظ و ثبات متمایل به رشد را در پیش گیرد.

شکل ۱. ماتریس ارزیابی موقعیت راهبردی نه‌گانه (مدل دیوید)

در نهایت بر اساس موقعیت شناسایی شده راهبردهای زیر، شناسایی و در چارچوب استاندارد قرار داده شد.

منظر	استراتژی (ثبات بخش با رویکرد رشد)	راهکارهای پیاده‌سازی
ساختاری و مدیریتی	نظام‌مندی فعالیت‌های پراکنده اشتغال و کارآفرینی دانشجویان و دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی و کارآمدسازی سیستم اجرایی آن	<ul style="list-style-type: none"> - جهت‌دهی و هدایت تقاضای شغلی دانشجویان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی به سمت اولویت‌های مدیریت شده - تدوین الگوی تقسیم کار برون‌سازمانی و بین‌سازمانی برای اشتغال‌زایی دانشجویان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی به‌منظور جلوگیری از فعالیت‌های مشابه جزیره‌ای و موازی - تأسیس و توسعه مؤسسات واسط برای تولید و خدمات ورزشی نیمه‌صنعتی از تحقیقات کاربردی - تشکیل انجمن اشتغال و کارآفرینی دانشجویان و دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی - ظرفیت شناسی و ظرفیت‌سازی از طریق مبادله تفاهم‌نامه‌های همکاری با سازمان‌های مرتبط و تلاش برای عملیاتی ساختن آنها - تشکیل اتاق‌های فکر و کمیسیون‌های دائمی مشورتی
منظر	راهبرد (ثبات بخش با رویکرد رشد)	راهکارهای پیاده‌سازی

<ul style="list-style-type: none"> - اختصاص پاداش به افراد فعال در زمینه اشتغال و کارآفرینی دانشجویان و دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی - کمک به تجاری‌سازی فعالیت‌های تحقیقاتی دانشجویان و دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی - حمایت‌های مالی و اعتباری در زمینه فعالیت‌های مرتبط با خوداشتغالی، کارآفرینی و تعاونی‌های دانش‌آموختگان (اعطای وام‌های خوداشتغالی) - واگذاری فضاهای ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی به شرکت‌ها و تعاونی‌های متشکل از فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی آن - تشویق به ایجاد شرکت توسط تیم‌های مختلف از فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی و اولویت دادن به این شرکت‌ها - ایجاد سازوکارهایی جهت استفاده از ظرفیت‌های محیطی در جامعه جهت تأمین منابع برنامه‌ها 	<p>حمایت و خدمات</p> <p>پایدارسازی و تنوع‌بخشی به منابع و امکانات آموزشی و تأمین فعالیت‌های اشتغال‌زایی و کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی</p>
<ul style="list-style-type: none"> - بازنگری در معیارهای ارزیابی عملکرد استادان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی با هدف افزایش گرایش آن‌ها به حوزه صنعتی و اجرایی - جلب حمایت درونی و بیرونی از برنامه‌های کارآفرینی و اشتغال ورزشی از طریق توجیه ارزش‌ها و کارکردهای این برنامه‌ها - مشارکت کارآفرینان ورزشی در تدوین برنامه‌های درسی کارآفرینی - برگزاری مستمر، هدفمند و نظام‌مند برنامه‌ها و رویدادهای اشتغال و کارآفرینی ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی - بازنگری مداوم در برنامه‌های آموزشی و محتوای دروس دانشگاهی با هدف افزایش کیفیت و تناسب برنامه‌های آموزشی با بازار کار - برگزاری جشنواره دانشجویان و دانش‌آموختگان علوم ورزشی کارآفرین و متخصص دانشگاه آزاد اسلامی - توسعه آموزش‌های عملی، کاربردی و مورد نیاز بازار کار و حذف دروس غیر کاربردی - برگزاری سمینارها و جلسات مشترک بین دانشگاه‌ها و مراکز کاری - تعیین رویکردها، اهداف و راهبردهای علمی در اشتغال‌زایی برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی و تعیین اولویت‌های این درس، که استادان، مدیران و کارکنان باید به آن پایبند باشند. 	<p>علمی و آموزشی</p> <p>ترویج فرهنگ دانش‌محوری و ارتقای کیفی روش‌های آموزش اشتغال و کارآفرینی برای دانشجویان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی</p>

اطلاعات و ارتباطات	صنعت و بازار	فردی و رفتاری
<ul style="list-style-type: none"> - تدوین نظام جامع و فراگیر مدیریت دانش و اطلاعات ورزش دانشگاه آزاد اسلامی - برقراری نظام اطلاع‌رسانی رسمی و قوی در زمینه فعالیت‌های مرتبط با اشتغال و کارآفرینی دانشجویان و دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی - ایجاد شبکه هوشمند و فراگیر اطلاعات و خدمات بازار ورزش - ایجاد سامانه کاریابی و بانک اطلاعات جامع جویندگان کار و کارفرمایان متقاضی نیروی کار در ورزش کشور - ظرفیت‌سازی، ساماندهی، ارتقای کیفیت و یکپارچه‌سازی نظام آمار و اطلاعات بازار کار ورزش 	<p>توسعه کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات از طریق پیاده‌سازی سیستم مدیریت دانش و ارتقای کمی فناوری‌های آموزشی</p>	<p>ایجاد یک شبکه تعاملی و ارتباطی با مراکز مختلف مرتبط با اشتغال و کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی به‌منظور کاهش موانع</p>
<ul style="list-style-type: none"> - افزایش تردد متخصصان ورزشی به دانشگاه آزاد اسلامی استفاده از توان مشاوران و منتورهای اشتغال و کارآفرینی - سازماندهی کارورزی دانشجویان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی در اشتغال‌های پراکنده و کاذب در ورزش - تمرکز بر آموزش مشاغل جدید، فرصت‌های خوداشتغالی و کسب‌وکار محلی برای دانشجویان - ارائه تسهیلات ارزان‌قیمت به دانشجویان صاحب ایده و طرح‌های خوداشتغالی یا اشتغال خانگی ورزشی - توسعه مشاغل خصوصی، خوداشتغالی و کسب‌وکارهای خرد در ورزش 		
<ul style="list-style-type: none"> - توانمندسازی فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی از طریق برنامه‌های نظری-تجربی - اجرای سیستم مدیریت استعداد برای دانشجویان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی - آسیب‌شناسی فرهنگ ورزشی در مدارس و به‌کارگیری روش‌های مناسب فرهنگ‌سازی با تأکید بر نوآوری و بازاریابی - استفاده از ابزارهای تبلیغاتی و فرهنگ‌سازی به‌منظور جلب حمایت خانواده‌ها و نهادهای مختلف از برنامه‌ها - فرهنگ‌سازی خودآموزی و یادگیری جمعی در بین دانشجویان و فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی 	<p>اجرای الگوی منتورینگ اشتغال و کارآفرینی ورزشی در دانشگاه آزاد اسلامی با تأکید گروه‌های فعال دانشجویی</p>	

بحث و نتیجه‌گیری

برای تحلیل سیستم اشتغال مبتنی بر کارآفرینی برای فارغ‌التحصیلان تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان بیشترین جمعیت دانشجوی تربیت بدنی در قیاس با دانشگاه‌های دولتی، پیام نور و فرهنگیان ارائه شود. در این پژوهش از روش تحلیل راهبردی مبتنی بر چارچوب تحلیل اکوسیستمی استفاده شد. پژوهش حاضر دو نوآوری را مدنظر قرار داد: اول: تعیین چارچوب مؤلفه‌ها بر اساس حوزه‌های عملکردی و دوم: استفاده از ماتریس ارزیابی موقعیت راهبردی.

اشتغال و بیکاری از جمله متغیرهای اقتصادی و اجتماعی‌اند که در دوره‌های مختلف زمانی در تمام کشورهای جهان مورد توجه هستند و از دغدغه‌های سیاست‌گذاران و اقتصاددانان هر کشوری محسوب می‌شوند (۱). اشتغال دانش‌آموختگان علوم ورزشی نیز با وجود قرار داشتن در مصدر توجه هنوز از خلأهای دانشی و ابهامات اجرایی زیادی رنج می‌برد. از این‌رو در پژوهش حاضر سعی شد تا با تجمیع دانش مکتوب و شفاهی موجود، چارچوبی

گرفت که فعالیت‌های کارآفرینانه در بستر آن اتفاق می‌افتد. بنابراین در اقدام برای رفع چالش‌های مذکور ضمن توجه به اولویت اهمیت آنها باید به روابط بین آنها و سایر اجزای اکوسیستم ورزش پرورشی توجه کرد.

با توجه به اینکه بیشتر مؤلفه‌های پژوهش، مربوط به حوزه علمی و آموزشی است، نتایج نشان داد ماهیت اصلی اشتغال و کارآفرینی یک مقوله علمی و آموزشی است. در واقع انتظار اصلی جامعه و بازار از دانشگاه کارکردها و پیامدهای آماده‌سازی شغلی است (۱۵). تعیین اثر عوامل آموزشی بر اشتغال فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد تربیت بدنی عامل تقویت برنامه‌های خوداشتغالی، جذب دانشجوی بر اساس نیازهای آموزشی واقعی جامعه در اولویت قرار داشتند (۱۶). نتایج نشان داد که دانشجویان تربیت بدنی انتظار دارند زمینه‌های مناسب برای آزادی عمل و بروز قابلیت‌ها و توانایی‌ها به‌وسیله شغل آینده‌شان فراهم شود و تعداد کمی از آنها نقش آموزش‌های نظری را در آینده شغلی مؤثر می‌دانند. از این رو در منظر علمی و آموزشی راهبرد ترویج فرهنگ دانش‌محوری و ارتقای کیفی روش‌های آموزش اشتغال و کارآفرینی برای دانشجویان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی پیشنهاد شد.

در تفسیر نتایج منظر ساختاری و مدیریتی می‌توان گفت که بسترسازی اشتغال و کارآفرینی حیطة مشترک بسیاری از سازمان‌های آموزشی و حمایتی مختلف است. سیستم اشتغال و کارآفرینی به‌مثابه ظرف فعالیت‌های است که تمام فرایندها در آن جریان دارد و بر رفتار متقاضیان اشتغال و کسب‌وکار اثر می‌گذارد. بنی اسدی (۱۳۹۵) در بررسی ارزیابی شاخص‌های کارآفرینی دانشکده‌های تربیت بدنی کشور، نشان داد که هیچ‌کدام از شاخص‌های کارآفرینی در دانشکده‌های تربیت بدنی در وضعیت مطلوب قرار ندارند. از بین شاخص‌های مورد بررسی، وجود چشم‌انداز و مأموریت از وضعیت مناسب‌تر و شاخص

در همین زمینه ۶۱ مؤلفه راهبردی شامل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها مشخص شد. نتیجه‌گیری اصلی از این یافته‌ها این است که به‌طور کلی مؤلفه‌های شناسایی‌شده نشان‌دهنده برآیند ادراک متخصصان نظرخواهی‌شده هستند و فراوانی و نوع مؤلفه‌ها، حاکی از مصادیق واقعی در اشتغال و کارآفرینی دانش برای مثال اینکه عمده مؤلفه‌ها مربوط به بخش چالش‌ها و به‌ویژه تهدیدها بوده، نشان‌دهنده و بازتاب‌دهنده مشکلات محیطی در نظام آموزش عالی، صنعت ورزش و نظام اشتغال است که مهم‌ترین دلیل آن نیز شرایط بحران اقتصادی در کشور است. در این پژوهش موقعیت راهبردی در میانه مدل و در منظر ثبات نزدیک به رشد قرار داشت، بدین‌معنا که باید راهبردهایی با هدف حفظ و ثبات متمایل به رشد را در پیش گیرد. در پژوهش برومند (۱۳۹۰) منطقه Wt و در پژوهش تاجی (۱۳۹۳) منطقه SO گزارش شده بود. این موقعیت شناسایی نشان از آن دارد که با وجود مشکلات مختلف در اشتغال و کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی، به‌صورت کلی، روند فعلی آن به پایداری نسبی رسیده و جهت‌گیری کلی آن متمایل به رشد و توسعه است.

مؤلفه‌های راهبردی بر اساس شش منظر ساختاری و مدیریتی، حمایت‌ها و خدمات، آموزشی و علمی، اطلاعات و ارتباطات، صنعت و بازار و فردی و رفتاری نیز چارچوب‌بندی شدند. به‌صورت کلی می‌توان گفت که چالش‌های شناسایی‌شده از یک طرف با همدیگر در ارتباط علی و معلولی هستند و از طرف دیگر مجموع آنها بیانگر ضعف‌های اکوسیستم محیطی اشتغال و کارآفرینی است. از این رو بررسی نظریه اکوسیستم کارآفرینی در ورزش (۱۵)، چالش‌ها، فرصت‌ها و عوامل تعیین‌کننده کارآفرینی و اشتغال در ورزش و به‌ویژه ورزش پرورشی را می‌توان به صورت حلقه‌های علی معلولی از یک اکوسیستم در نظر

دانش‌آموختگان اهمیت فراوانی دارد. عیدانی (۱۳۹۵) در بررسی شایستگی‌های کانونی شغلی دانشجویان ورودی و خروجی تربیت بدنی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران نشان داد که از نظر شایستگی‌های انتخاب شغل، دستیابی به شغل، اساسی و رهبری و پیشرفت فردی در وضعیت مطلوبی قرار ندارند. مرادی (۱۳۹۷) در بررسی اشتغال‌پذیری دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی نشان می‌دهند که دانشجویان به دلیل آگاهی محیطی پایین ادراک اشتغال‌پذیری در وضعیت مطلوبی ندارد. وجود سیستم‌های دانش‌محور و جنبه‌های فناورمحورانه در برگزاری رویدادها و کلاس‌های آموزشی نقش تعیین‌کننده‌ای در کیفیت و اثربخشی عملکرد دارد. از این رو راهبرد توسعه کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات از طریق پیاده‌سازی سیستم مدیریت دانش و ارتقای کمی فناوری‌های آموزشی پیشنهاد شد (۱).

در بررسی منظر صنعت و بازار می‌توان گفت که می‌توان گفت از آنجا که هدف اصلی طراحی ساختار بازار و صنعت در پاسخ‌های به تغییرات و نیازهای جامعه مصرف است تا در رفع انواع مشکلات مختلف در نهایت اقدامات کلان مدیریتی نقش اصلی را ایفا کند. نوع، دامنه و زمان تغییر در اثربخش بودن و کارکردهای آن بسیار تأثیرگذار است. برومند و همکاران (۱۳۹۲) در مطالعه دیدگاه دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی نشان دادند نگرش آنها نسبت به بازار کار چندان پیشبرنده نیست. رضوی (۱۳۹۶) در تدوین نظام اشتغال فارغ‌التحصیلان تربیت بدنی گزارش کرد که راهبرد خصوصی‌سازی در این زمینه بسیار اثرگذار است. (۱۷)

جونز^۱ و همکاران (۲۰۱۷) تأکید بیشتر بر ارتباط دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌ها با صنعت ورزش، را عامل افزایش مهارت‌های کاربردی برای بازار کار معرفی کردند.

جهانی‌سازی در وضعیت نامناسبی قرار داشت. یافته‌ها نشان داد که یک سازمان با امکانات گسترده و توانمندی فراوان، به‌تنهایی نمی‌تواند موجب اشتغال‌زایی پایدار برای دانش‌آموختگان شود، زیرا اشتغال یک محصول اجتماعی و یک فراورده بین‌بخشی و خروجی کل جامعه است (۱۱). بنابراین یکی از دلایل عمده ناکارایی برنامه‌های فعلی تک‌نهادی بودن، جزیره‌ای عمل کردن و نداشتن اطلاعات راهبردی و نقشه نظام‌مند کلی‌نگر در این حوزه است و لازم است تحقیقات تخصصی در این حوزه انجام گیرد (۹). از این رو راهبرد نظام‌مندسازی فعالیت‌های پراکنده اشتغال و کارآفرینی دانشجویان و دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی و کارآمدسازی سیستم اجرایی آن پیشنهاد شد.

در تفسیر نتایج از منظر حمایت و خدمات نیز می‌توان گفت که احتمالاً حمایت‌ها و خدمات موجود در اکوسیستم کارآفرینی ورزش کشور هنوز به‌طور مناسب به دانشجویان و دانش‌آموختگان معرفی نشده است. علاوه بر این محدودیت‌های زیادی هم در تأمین و ارائه حمایت و خدمات وجود دارد. فراهانی و همکاران (۱۳۹۲) در تحلیل اشتغال فارغ‌التحصیلان کارشناس ارشد تربیت بدنی دانشگاه‌های نشان دادند که عامل شرایط و امکانات تحصیلی بسیار تعیین‌کننده‌اند. از این رو راهبرد پایدارسازی و تنوع‌بخشی به منابع و امکانات آموزشی و تأمین فعالیت‌های اشتغال‌زایی و کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی یک ضرورت در این منظر است (۱۵).

به‌منظور تفسیر یافته‌های منظر اطلاعات و ارتباطات ابتدا باید گفت که مقدمه و پایه مدیریت کارآمد، داشتن اطلاعات مناسب است و دستیابی به اطلاعات مورد نیاز از طریق دانش و فناوری امکان‌پذیر است، بنابراین وجود نظام اطلاعاتی و ارتباطی کارآمد برای مدیریت اشتغال

تربیت بدنی و ورزش دانشگاه آزاد اسلامی باید با رویکرد محافظه‌کارانه به مدیریت شرایط موجود و بهبود شاخص‌های عملکردی بپردازد. اینکه اشتغال چالشی فراگیر در جامعه است، ساختار راهبردی ارائه‌شده می‌تواند به خوبی ظرفیت ابعاد مختلف آن را نشان دهد. در پژوهش حاضر سعی شد مؤلفه‌های اساسی در اشتغال و کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی را تحلیل و آینده‌نگری کند. بر پایه نتایج پژوهش حاضر می‌توان فرایند اشتغال و کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی را تجزیه و تحلیل کرد و به چارچوب جدیدی مبتنی بر اصول علمی دست یافت.

نظام آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی با چالش‌های اساسی مواجه است. وابستگی مستقیم بسیاری از ابعاد سیستم به بیرون از خود موجب ضعف پیوندهای پسین این بخش شده که کمترین تأثیر آن ضعیف ماندن خروجی‌های آن مانند فارغ‌التحصیلان است. از طرف دیگر مرور مطالعات و شواهد مختلف نشان می‌دهد که فقدان سیاست‌ها، خط‌مشی‌های راهبردی، ناهماهنگی بین بخش‌ها، ناکافی بودن منابع مادی، کمبود منابع انسانی و نظارت ناکافی، از جمله مهم‌ترین نارسایی‌های اشتغال و کارآفرینی فارغ‌التحصیلان محسوب می‌شوند. تحلیل و برنامه‌ریزی راهبردی این امکان را ایجاد می‌کند تا با ایجاد پیوندهای پسین و پیشین، بر ارتقای سیستم مذکور تمرکز شود.

در نهایت بر اساس مراحل مذکور، نقشه راهبردی سیستم اشتغال و کارآفرینی فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی دانشگاه آزاد ترسیم شد که بر اساس آن می‌توان گفت مدیریت راهبردی سیستم اشتغال فارغ‌التحصیلان علوم ورزشی با رویکرد کارآفرینی متأثر از عوامل مثبت (ظرفیت‌ها: قوت‌ها و فرصت‌ها) و منفی (چالش‌ها: ضعف‌ها و تهدیدها) در محیط درونی و بیرونی سیستم در منظرهای ساختاری و مدیریتی، حمایت و خدمات، علمی و آموزشی،

به‌طور معمول با اینکه یکی از اصول اساسی در اشتغال و کارآفرینی مباحث مربوط به شبکه‌سازی و ارتباطات است، به‌نظر می‌رسد عمده این آمار و شواهد مربوط به جنبه‌های رابطه‌گرایی و توسل به استفاده ابزاری است. از این‌رو راهبرد ایجاد یک شبکه تعاملی و ارتباطی با مراکز مختلف مرتبط با اشتغال و کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی به‌منظور کاهش موانع پیشنهاد شد (۱۸).

در خصوص تحلیل منظر فردی و رفتاری این پژوهش می‌توان گفت که با توجه به وضعیت بحرانی اقتصاد کشور و نیمه‌کار ماندن بسیاری از برنامه‌های فرهنگی آموزشی، دانش‌آموختگان باید خودمحورتر از قبل به دنبال ارتقای خود باشند. گودرزی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «تحلیل عوامل رفتاری مؤثر در ارتقای کارآفرینی دانشجویان مدیریت ورزشی» نشان دادند که به‌ترتیب اولویت عوامل رفتاری محیطی، تخصصی، تجاری و مدیریتی در ارتقای کارآفرینی دانشجویان مدیریت کشور نقش دارند. علاوه بر این به‌طور معمول تغییرات رفتاری با هدف رشد و ارتقای فردی انجام می‌گیرد، چون رفتار نه می‌تواند به‌صورت نامحدود رشد کند و نه شکل اصلی خود را کماکان حفظ کند. سبک زندگی و برنامه‌ریزی تحصیلی مبتنی بر اشتغال و کارآفرینی برای دانشجویان متقاضی را می‌توان به‌صورت متغیر محوری در نظر گرفت. از این‌رو راهبرد اجرای الگوی منتورینگ اشتغال و کارآفرینی ورزشی در دانشگاه آزاد اسلامی با تأکید گروه‌های فعال دانشجویی پیشنهاد شد (۱۹).

بر اساس مبانی بحث‌شده و یافته‌های پژوهش می‌توان به تحلیلی جامع در خصوص ساختار اشتغال و کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی پرداخت. با توجه به موقعیت راهبردی شناسایی‌شده اشتغال و کارآفرینی دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی در منطقه ثبات نزدیک به رشد دارد و مدیریت

اطلاعات و ارتباطات، صنعت و بازار و فردی و رفتاری است
و عملکرد سیستم حاصل برآیند اثرگذاری و اثرپذیری عوامل
در شرایط اعمال راهبردها خواهد بود.

References

1. Moradi et al. Investigating the effect of moral leadership on the development of learning organization in urban secondary schools New educational approaches. (In Persian) .2016
2. Moberg ,Kare. Evaluating Content Dimensions in Entrepreneurship Education, Entrepreneurship Research in Europe Series, ESU.vol. 2019 12, pp. 351-411
3. Movahedi, Reza,. Inhibitions of employment of agricultural graduates, Agricultural Education Management Research (In Persian), 2017 Quarterly, No. 41.
4. Malekpour, Ali. Study of fields and barriers to employment of university graduates. (In Persian) Social, economic, scientific and cultural monthly work and comprehensive. 2013.Number 3
5. Dehyuri, Sahar, Farja Al-Hosseini, Seyed Jamal and Hosseini, Seyed Mahmoud). Evaluation of employment status of postgraduate graduates of Karaj Faculty of Agriculture, University of Tehran and Science and Research Branch of Islamic Azad University, (In Persian) .2013
6. Esfandfard, Seyed Mahmoud, Fatemirad, Mohammad Hassan and Ehsan Cheraghi, , The effective role of applied science education in employment development. Comprehensive Weekly of the Comprehensive University of Applied Sciences, (In Persian) ,2012 14, pp. 21-28
7. M.Sc. Thesis, Islamic Azad University, Science and Research Branch
8. Adely, Kiomars, The Impact of Social Entrepreneurship on Employment of Physical Education -Graduates of Payame Noor University, Master of Sport Management Thesis, Payame Noor University of Tehran., (In Persian) 2019
9. Boroumand, Mohammad Reza, Fazli Darzi, Azam and Azimi Dolarstagh, Adeleh., Study of the view of students and graduates of physical education and sports sciences towards their future careers, (In Persian), Quarterly Journal of Academic Sports Research, 2013,Vol. 5.
10. Goodarzi, Mehdi Vajlali Farahani, Majid Dorjahi, Hossein Vahmidi Mehrzad, Analysis of Behavioral Factors Effective in Promoting Entrepreneurship of Sports Management Students(In Persian), Quarterly Journal of Organizational Behavior Management Studies in Sports.2016.No. 3, pp: 45-53
11. Bani Asadi, Elaheh , , A Study of the Evaluation of Entrepreneurship Indicators in the Faculties of Physical Education, Faculty of Physical Education and Sports Sciences. (In Persian) Kerman Shahid Bahonar University. 2016
12. Hosseini Nia, Gholam Hossein et al.. Entrepreneurship Education in Universities, Methods and Challenges, PhD Student in Entrepreneurship, University of Tehran, (In Persian) 2018 Article 3, Volume 11, Number 41.

13. Maritz, A "Illuminating the black box of entrepreneurship education programs: part 2" Education + Training, 2017. Vol. 59 No. 5, pp. 471-482.
14. Williams-Burnett, N. and Ratten, V. "Let's get physical: stories of entrepreneurial activity from sports coaches/instructors", International Journal of Entrepreneurship and Innovation, 2019. Vol. 18 No. 4, pp. 219-230
15. Farahani, Abolfazl and Ghorbani Qahfarkhi, Leila., Analysis of the effect of social factors on the employment of graduates of physical education in public and non-governmental universities (In Persian), Quarterly Journal of Research in University Sports, 2013, No. 3, pp: 127-156
16. Waqfi Nazari, Azam Sadat & et al., Job Expectations of Physical Education Students from Job and Career Future in Azad Universities of Tehran, (In Persian), Journal of Sports Management. 2015. Volume 7, Number 2, pp: 175-189.
17. Razavi, Mohammad Hossein Increasing efficiency with the policy of privatization in sports (In Persian), 2005" Volume 23, Number 23, 5-22.
18. Jones, P., Jones, A., Williams-Burnett, N. and Ratten V 'Let's get physical: Stories of entrepreneurial activity from sports coaches / instructors', The International Journal of Entrepreneurship and Innovation . , 2017. p.219-230.
19. Henry, Habib, Mandalizadeh, Zeinab. Investigation of entrepreneurship goals and strategies in sports based on strategic swot analysis. (In Persian), Research (ISC Ministry of Science). 2011. Issue 12.

Development of a Strategic Employment Plan for Graduates of Physical Education and Sports Sciences of Islamic Azad University with an Entrepreneurial Approach

Bahram Saleh Nia^{*1} - Ali Mohammad Safani² - Mohammad Reza Boroumand³ - Reza Nikbakhsh⁴

1. PhD Student in Sports Management, Department of Sports Management, Faculty of Humanities and Social Sciences, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran
2. Professor, Sports Management, Faculty of Social Sciences, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
3. Assistant Professor of Sports Management, Department of Sports Management and Media, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
4. Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

(Received: 2021/10/12; Accepted: 2021/12/14)

Abstract

The purpose of this study was to develop a strategic employment plan for graduates of physical education and sports sciences of Islamic Azad University with an entrepreneurial approach. The present study is of applied type and according to the purpose, it was of contextual type. In terms of data collection method, this research was of field type. The statistical population of the study included professors, managers and experts in the field of education and employment of sports science graduates of Islamic Azad University and a statistical sample of 46 people were purposefully selected from professors, managers and sports science experts. Data collection tools included library study, interviews, questionnaires and Delphi survey techniques. The content validity of the tools was evaluated and confirmed using experts' opinions and its reliability was evaluated using Cronbach's alpha method. Swat method was used to analyze the findings and 61 strategic components identified from the Delphi process included strengths, weaknesses, opportunities and threats. These components were framed in six structural and managerial perspectives, support and services, educational-scientific, information and communication, industry and market, individual and behavioral, and the most components related to the educational and scientific perspective (15 components) and threats (17 components). The evaluation matrix showed that the strategic position in the field of stability is close to growth. Recognition of this situation indicates that despite the problems, the employment system based on entrepreneurship of sports science graduates of the Islamic Azad University needs to achieve relative stability and be on the path of growth.

Keywords

Employment, Entrepreneurship, Islamic Azad University, Physical Education, Sports Science.

* Corresponding Author: Email: bsalehnia@yahoo.com ; Tel: +989125094589